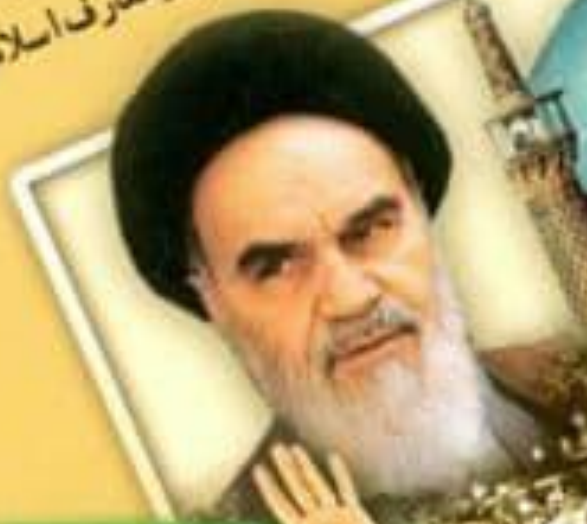

تفصیلات ایران

کلیه رشته ها

علوم و معارف اسلامی

به استثنای رشته های ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی

باید یازدهم
دوره دوم مت

به نام خدا

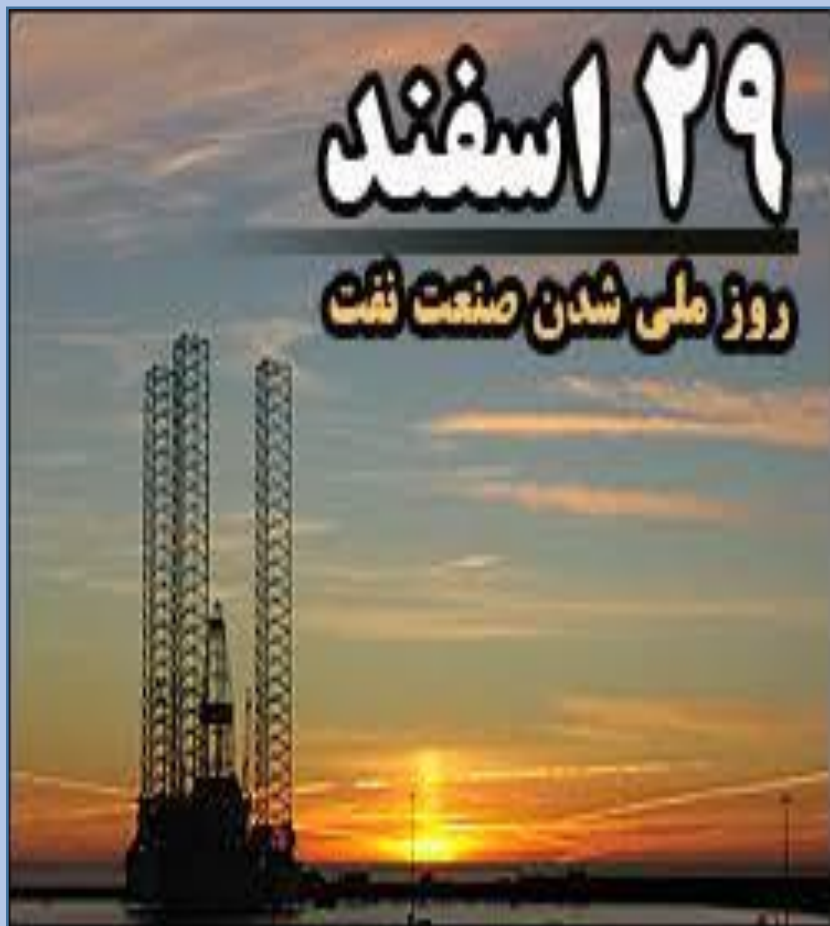
نهضت ملی شدن صنعت نفت

۱۲

تهیه و تنظیم از: احمد اسدی اقدام . مرنند (آذربایجان شرقی)

هدف کلی از این درس

در درس گذشته با مذاکرات نفت شمال و فرجام آن آشنا شدید. در این درس با چگونگی وحدت میان آیت الله کاشانی و دکتر مصدق و تلاش های مردم ایران برای ملی شدن صنعت نفت و پیامدهای آن آشنا می شوید.

فهرست مطالب

زمینه های شکل گیری نهضت ملی شدن نفت ایران

قرارداد الحاقی « گس _ گلشائیان »

مخالفت مجلس با قرارداد الحاقی

تاسیس جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق

نخست وزیر رزم آرا

ترور رزم آرا و ملی شدن صنعت نفت

نخست وزیر حسین علاء

نخست وزیر دکتر مصدق و

زمینه های شکل گیری
نهضت ملی شدن نفت ایران

زمینه های شکل گیری نهضت ملی شدن نفت ایران

قرارداد الحاقی « گس – گلشائیان » و پیامدهای آن

- **دولت انگلستان** که از محصول نفت ایران و سایر کشورهای خاورمیانه در آمد بسزایی کسب می کرد، نماینده خود « **نویل گس** » را در چند مرحله برای انجام مذاکرات نفت به ایران فرستاد.
- **گس** سرانجام در سال ۱۳۲۸ پس از مذاکرات مفصل با **گلشائیان وزیر دارایی**، قرارداد الحاقی به قرارداد ۱۹۳۳ ایران و انگلستان را که به قرارداد « **گس – گلشائیان** » معروف شد، امضاء کرد.
- **محمدساعد** که قول داده بود قرارداد الحاقی را به تصویب برساند، در پایان دوره پانزدهم مجلس شورای ملی آن را به مجلس برد ولی بر خلاف تصور او، **نمایندگان مجلس به لایحه مذکور رأی ندادند.**
- **این موضوع و همچنین آگاهی مردم از ماهیت استعماری قراردادهای قبلی** زمینه را برای مخالفت های بعدی و تلاش برای **ملی کردن صنعت نفت ایران فراهم کرد.**

نویل گسی ، نماینده انگلستان

گُشائیان / نماینده ایران در قرار داد الحاقی

در این مقاله به بررسی روند تجدید نظر در قرارداد ۱۳۱۲ می‌پردازیم. این قرارداد که در سال ۱۳۱۲ منعقد شد، یکی از مهم‌ترین قراردادهای نفتی ایران است. در این مقاله به بررسی روند تجدید نظر در این قرارداد می‌پردازیم.

تجدید نظر در قرارداد ۱۳۱۲، فرآیندی است که طی آن شرایط و شرایط قرارداد با توجه به تغییرات در بازار نفت و سایر عوامل تجدید نظر می‌شود.

این فرآیند شامل مذاکرات بین طرفین قرارداد و همچنین دخالت دولت است. در این مقاله به بررسی روند تجدید نظر در این قرارداد می‌پردازیم.

تجدید نظر در قرارداد ۱۳۱۲، فرآیندی است که طی آن شرایط و شرایط قرارداد با توجه به تغییرات در بازار نفت و سایر عوامل تجدید نظر می‌شود.

این فرآیند شامل مذاکرات بین طرفین قرارداد و همچنین دخالت دولت است. در این مقاله به بررسی روند تجدید نظر در این قرارداد می‌پردازیم.

تجدید نظر در قرارداد ۱۳۱۲، فرآیندی است که طی آن شرایط و شرایط قرارداد با توجه به تغییرات در بازار نفت و سایر عوامل تجدید نظر می‌شود.

قرارداد گس-گلشایان **رای نیورده**

محمدرضا پهلوی در 28 تیر 1328 برای تحکیم قرارداد 1312، قراردادی دیگر که به گس-گلشایان یا قرارداد الحاقی 1312 معروف شد را تدارک می‌بیند.

منافع قرارداد :

- ایران در مقابل فروش هر تن نفت به جای 4 شیلنگ قبلی 6 شیلنگ دریافت می‌کرد.
- فروش نفت در داخل ایران نیز 25 درصد ارزان‌تر از فروش آن در خارج از کشور تعیین شد.
- شرکت نفت ایران و انگلیس موظف بود مبلغ 5 میلیون لیره استرلینگ یکجا به ایران بپردازد.

امتیاز قرارداد :

دولت ایران نیز موظف شد تأیید کند.

قرارداد الحاقی گس - گلشایان

فا

محمد ساعد / نخست وزیر وقت

تلاش برای ملی شدن صنعت نفت

زمینه های ملی شدن صنعت نفت در ایران

▪ دولت ساعد به دلیل عدم تصویب قرارداد الحاقی استعفا کرد.

▪ دو ماه بعد از تشکیل دوره شانزدهم مجلس، علی منصور به نخست وزیری منصوب شد. او مجدداً لایحه قرارداد الحاقی را به مجلس ارائه کرد.

استعفاء داد

استعفاء ساعد به علت عدم تصویب قرارداد الحاقی

فانچ

▪ **رجبعلی منصور**، ملقب به منصورالملک، سیاست مدار دوره قاجار و پهلوی و نخست وزیر ایران در دوران رضا شاه و محمدرضا شاه پهلوی بود.

اتحاد نیروهای ملی - مذهبی

▪ **جبهه ملی** به رهبری دکتر **محمد مصدق** که در سال ۱۳۲۸ ش تأسیس شد، در مجلس در اقلیت قرار داشت اما از محبوبیت برخوردار بود.

▪ این جبهه یک **فراکسیون** هشت نفره تشکیل داده بود که هدف آن **مخالفت با قرارداد الحاقی « گس - گلشائیان »** بود.

▪ در همین زمان **آیت الله کاشانی** بعد از حدود یک سال تبعید در میان استقبال با شکوه مردم به ایران بازگشت و روح تازه ای به مبارزات ضد استعماری دمید.

▪ **آیت الله کاشانی** که از نفوذ و محبوبیت زیادی در میان مردم برخوردار بود، به **حمایت از دکتر مصدق** پرداخت.

در نتیجه موجب پیوستن مردم و نیروهای مذهبی به مبارزات ضد استعماری شد.

جمهوری ملی ایران

تشکیل فراکسیون جبهه ملی با هدف مخالفت با قرارداد الحاقی

بنام سعادت علمت ایران و بنظیر ملک یابین صلح جهانی
امضاء کنندگان ذیل پیشنهاد می‌کنیم که صنعت نفت ایران
در تمام مناطق کشور بدون استثنا، آنگاه که اعدای شوم یعنی تمام
عملیات آنش ف. ا. استخراج و بهره برداری در دست دولت
قرار گیرد.

مهر سردار

حسن مینوی
گلپایگان

دکتر علی قزوینی

دکتر آزاد

بزرگ بچه
دکتر احمد سرر

نامه پیشنهادی برای ملی شدن صنعت نفت در ایران

فراکسیون

▪ **فراکسیون یا جناح** ، گروهی که درون حزب با ماهیت سیاسی یا سازمان مردم نهاد، عمومی غیر سیاسی تشکیل شود و اعضایش در زمینه چگونگی اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های کلی آن حزب یا سازمان، نظریات و عقایدی متفاوت ابراز کنند

حمایت آله کاشانی از مبارزات ضد استعماری

اتحاد نیروهای ملی و مذهبی برای ملی کردن صنعت نفت

خودداری مجلس از تصویب لایحه الحاقی

- سرانجام بار دیگر **مجلس** با پشتیبانی مردم از تصویب لایحه قرارداد الحاقی **خودداری کرد**.
- در نتیجه **دولت منصور** به طور غیر منتظره ای **استعفا کرد** و **رزم آرا** رئیس ستاد ارتش با تشکیل کابینه ای جدید به نخست وزیری رسید.

استعفاء داد

استعفای دولت منصور

نخست وزیر رزم آرا، رئیس ستاد ارتش

▪ **حاجعلی رزم آرا** نظامی ایرانی با درجه سپهبدی و نخست وزیر ایران بود. رزم آرا در ۱۶ اسفند سال ۱۳۲۹ توسط یکی از اعضای گروه فدائیان اسلام به نام خلیل طهماسبی در محوطه مسجد شاه تهران ترور شد.

دولت رزم آرا

مانعی بر سر راه ملی شدن نفت ایران

دولت رزم آرا مانعی بر سر راه ملی شدن نفت ایران

دولت رزم آرا مانعی بر سر راه ملی شدن نفت ایران

با روی کار آمدن دولت رزم آرا که مورد حمایت انگلستان و آمریکا بود، **اتحاد نیروهای مذهبی و ملی** افزایش یافت.

آیت الله کاشانی و جبهه ملی اعلامیه ای علیه نخست وزیر رزم آرا صادر کردند و تشکیل دولت او را **شبه کودتا** نامیدند.

رزم آرا می دانست که اگر **لایحه الحاقی** در دستور کار مجلس قرار بگیرد و بار دیگر رد شود، این موضوع باعث حساسیت افکار عمومی و آگاهی فزاینده مردم نسبت به **سیاست های استعماری دولت انگلستان** در قبال مسائل نفتی ایران می شود.

افزایش اتحاد نیروهای مذهبی و ملی با روی کار آمدن دولت رزم آرا

اعدام انقلابی رزم آرا و پیامدهای آن

- نمایندگان اقلیت مجلس طرح « ملی شدن صنعت نفت » را به مجلس ارائه کردند اما به دلیل کمبود امضا، این طرح در مجلس طرح نشد.
- رزم آرا برای جلوگیری از ملی شدن صنعت نفت ایران به طور محرمانه وارد مذاکره با انگلستان شد و پیشنهاد جدیدی به جای قرارداد الحاقی که متضمن منافع انگلستان بود، ارائه کرد.
- علاوه بر این او با تحقیر روحیه ملی اعلام کرد: ایرانیان حتی قادر به اداره یک کارخانه سیمان نیستند و ملی کردن صنعت نفت ایران را بزرگ ترین خیانت برشمرد.
- در پی گسترش اعتراض های مردمی علیه رزم آرا در تهران گردهمایی های متعددی برگزار شد.

اعدام انقلابی رزم آرا و پیامدهای آن

▪ مردم در این تظاهرات خواستار ملی شدن صنعت نفت بودند . اما قدرت سیاسی و نظامی رزم آرا و تعداد کم نمایندگان مدافع نهضت ملی شدن نفت در مجلس، سبب بی نتیجه ماندن این فعالیت ها شد.

▪ سرانجام خلیل طهماسبی از اعضای برجسته فداییان اسلام، رزم آرا را به قتل رساند.

▪ انگلستان که مهره قدرتمندی را در ایران از دست داده بود، کشته شدن رزم آرا را یک فاجعه توصیف کرد .

بهای سهام شرکت نفت انگلستان به سرعت تنزل کرد.

پیامد

بنام سعادت علمت ایران و بنظیر ملک یابین صلح جهانی
امضاء کنندگان ذیل پیشنهادیم که صنعت نفت ایران
در تمام مناطق کشور بدون استثنا، ملی اعلام شود یعنی تمام
عملیات آنش ف. استخراج و بهره برداری در دست دولت
قرار گیرد.

مهر سردار

حسن مینوی
گلپایگان

دکتر علی قزوینی

دکتر آزاد

بزرگ پیر
دکتر احمد سرر

نامه پیشنهاد ملی شدن صنعت نفت

مذاکره محرمانه

مذاکره محرمانه رزم آرا با انگلستان برای جلوگیری از ملی شدن صنعت نفت ایران

سپهبد رزم آرا نخست وزیر وقت پهلوی ، در پاسخ به درخواست ملی شدن صنعت نفت، گفت: "ملتی که توانایی لوله‌نگ (آفتابه) سازی ندارد چگونه می‌تواند صنعت نفت را اداره کند؟ (گذشته چراغ راه آینده ص ۴۶۱)"

اعتراض های گسترده مردمی علیه رزم آرا

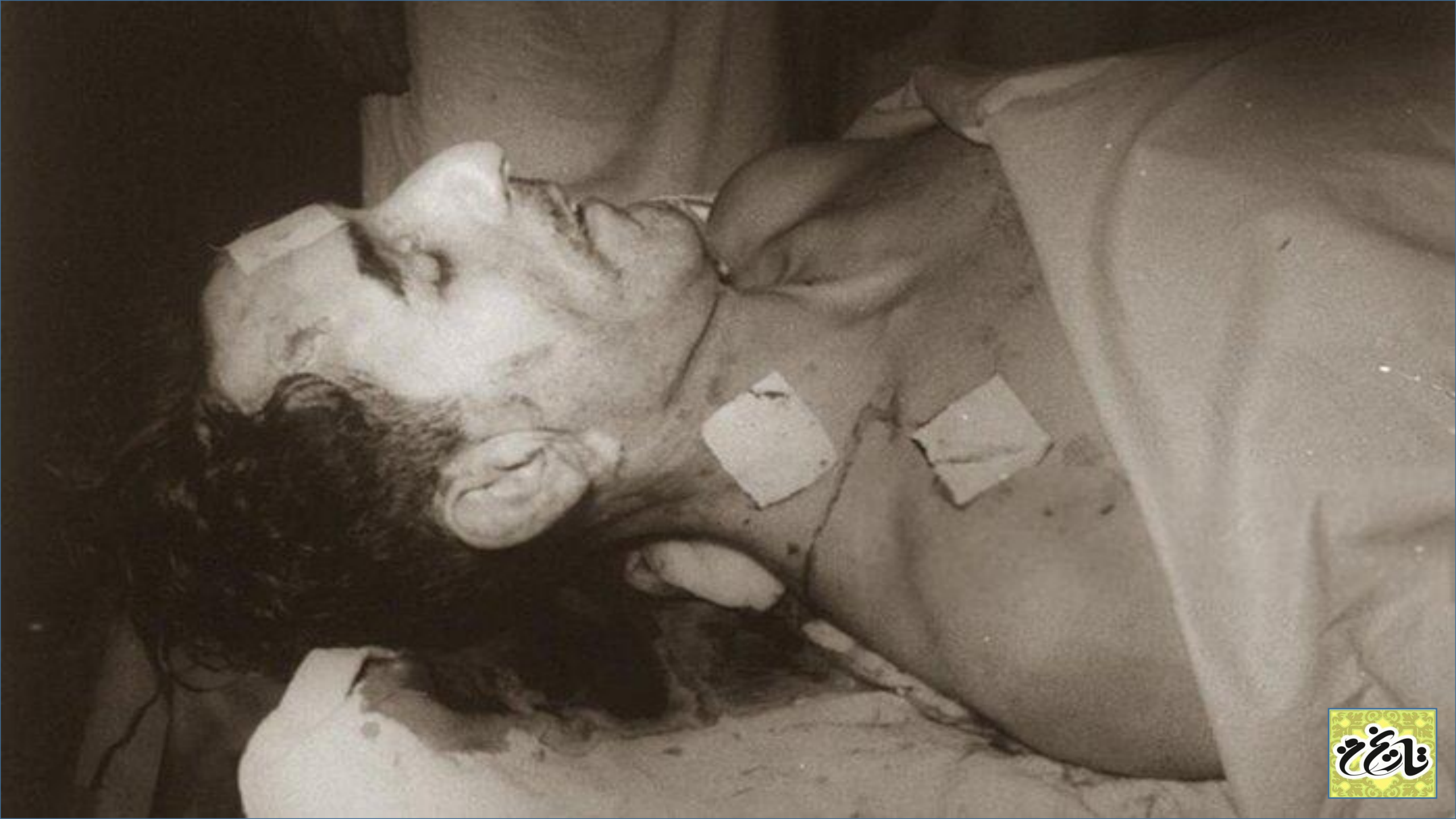

اعدام انقلابی رزم آرا توسط خلیل طهماسبی

این آخرین عکس رزم آرا است که روز قبل از قتلش از او در خیانت وزارت کار برداشته شده است در کنار رزم آرا کشاورز صدر - اردلان وزیر کشور - و امیر کیوان نماینده کارگران آهن که توده های پایش از حلقه در آوردن دیده میشوند.

تنزل بهای سهام شرکت نفت انگلستان ، پس از ترور رزم آرا

تصویب ملی شدن صنعت نفت

تصویب ملی شدن صنعت نفت

فردای آن روز یعنی در ۱۷ اسفندماه ۱۳۲۹ کمیسیون نفت مجلس پیشنهاد ملی کردن نفت را تصویب کرد.

طرح ملی شدن صنعت نفت ایران در ۲۴ اسفند ماه ۱۳۲۹ در مجلس به تصویب رسید و شادی و جشن سراسر کشور را فرا گرفت.

۵روز بعد در ۲۹ اسفند ماه ۱۳۲۹ مجلس سنا همان مصوبه را تأیید و شاه نیز آن را امضا کرد.

دولت انگلستان برای جلوگیری از به خطر افتادن منافعش در ایران شاه را تحت فشار قرار داد. آن دولت قصد داشت با انتصاب حسین علاء به نخست وزیری مانع از اجرای قانون ملی شدن نفت گردد.

روند ملی شدن صنعت نفت

اعدام انقلابی رزم آرا

۱۶ اسفند ۱۳۲۹

تصویب پیشنهاد ملی شدن نفت (کمیسیون نفت)

۱۷ اسفند ۱۳۲۹

تصویب طرح ملی شدن نفت (مجلس شورای ملی)

۲۴ اسفند ۱۳۲۹

تأیید مصوبه مجلس (مجلس سنا) و امضاء شاه

۲۹ اسفند ۱۳۲۹

نخست وزیر حسین اعلاء و اقدامات او

حسین اعلاء فردی بود که در ماجرای **قرارداد ۱۹۳۳ م / ۱۳۱۲ ش** در زمان رضاشاه شرکت داشت و در کنار **تقی زاده** از عاقدین آن قرارداد ننگین بود.

اعلاء برای آرام کردن بحران و مناقشات نفتی در خوزستان و متعاقباً در سایر مناطق نفت خیز جنوب **حکومت نظامی** برقرار کرد.

حسین اعلاء برای **الغای قانون ملی شدن نفت** تلاش زیادی کرد اما در برابر اراده مردم ناکام ماند و سرانجام به **علت ناتوانی در حل بحران نفت استعفا داد.**

مجلس شورایی

در جلسه پرهیجان و احساساتام، وز

مجلس شورایی ملی با اتفاق آراء

ملی شدت نفت را تصویب کرد

۲۹ اسفند

روز ملی شدن صنعت نفت

تایید مصوبه مجلس شورای ملی توسط مجلس سنا در ۲۹ اسفند ۱۳۲۹

بائیدات مذاکره
پهلوی شاه ایران

نظر مجلس پت و چشم چشم قانون اساسی مقرر شدیم

ماده اول - تقسیم قانونی و تربیتی شدن صنعت نفت در سراسر کشور و در تأیید کمیسیون نفت
بیت محاسبات و طرف اجرای این اصل تقسیم شود که در جدول ۳۳ پیوسته ۱۳۲۹
تقریباً به همین شاه شورای ملی رسید و منضم به این استخوان است موقوف اجرا گردد
ماده دوم - صنعت نفت نامور اجرای این قانون است - پانچ و بهم روزیست ۱۳۳۰

فرمان شاه در مورد اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت

حسین علاء / نخست وزیر

حسین علاء / پدر معنوی محمد رضا شاه

فارس

برقراری حکومت نظامی در خوزستان

اعلام حکومت نظامی در خوزستان بوسیله حسین اعلاء

استعفاء داد

استعفاى اعلاء از نخست وزيرى به دليل ناتوانى در حل بحران نفت

نخست وزیر مصدق

فخست وزیرى مصدق

نخست وزیر مصدق

دکتر محمد مصدق، در اردیبهشت ماه ۱۳۳۰ مأمور تشکیل کابینه شد و مجلس های شورای ملی و سنا، طرح اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت را به تصویب رساندند.

مصدق با شرط تصویب این طرح، نخست وزیر را پذیرفت.

به خلع ید شرکت نفت ایران و انگلیس از نفت کشور می پرداخت

اساسنامه شرکت ملی نفت را تنظیم می کرد

نفت ایران را به مشتریان به نرخ عادلانه به فروش می رساند

طبق قانون ملی شدن صنعت
نفت، دولت می بایست :

انتخاب مصدق به نخست وزیری در اردیبهشت ۱۳۳۰

BANK MARKAZI IRAN

ده هزار ریال

ده هزار ریال

RIALS 10000

ده هزار ریال

اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت و پیامد آن

در این دوره دولت با **تقویت وحدت ملی**، تلاش برای ملی شدن صنعت نفت را پی گرفت و **هیئت خلع ید** از شرکت نفت، اقدام های خود در مورد انتقال شرکت را آغاز کرد.

دولت مصدق

دولت انگلستان ضمن شکایت به دیوان **دادگستری بین المللی لاهه**، تهدید کرد که « چهار هزار چترباز و رزمناوهای خود را به مرز آبی ایران خواهد فرستاد. »

دولت انگلستان

اما در نقطه مقابل، **آیت الله کاشانی** اظهار داشت که « اعلام جهاد خواهد نمود ».

آیت الله کاشانی

هیئت خلع ید از شرکت نفت پارس و انگلیسی

▪ **خلع ید** به لحاظ حقوقی عنوان دعوایی است که مالک یک مال غیر منقول اعم از خانه مغازه و یا زمین بطرفیت متصرف غیر قانونی مال خود آن دعوا را اقامه می نماید و از دادگاه (که البته امروزه در صلاحیت شورای حل اختلاف است) می خواهد که به روند تصرف غیر مجاز متصرف پایان بخشیده و ملک وی را از تصرف او خارج کرده و به وی تحویل نماید

مهندس مهدی بازرگان ، رئیس هیات خلع ید شرکت نفت انگلیس

۲۷ خرداد ۱۳۳۰ ، سالروز خلع ید از شرکت نفت ایران و انگلیس

۲۷ خرداد ۱۳۳۰ ، سالروز خلع ید از شرکت نفت ایران و انگلیس

۲۷ خرداد ۱۳۳۰ ، سالروز خلع ید از شرکت نفت ایران و انگلیس

شکایت دولت انگلستان از ایران به دیوان دادگستری بین المللی لاهه

پیامدهای اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت

- با اقدام های دولت ایران در خلع ید از شرکت نفت ایران و انگلیس، کارشناسان خارجی شرکت به طور دسته جمعی **استعفا** کردند و **تلاش دکتر مصدّق** برای راضی کردن آنان به ادامه کار، به جایی نرسید.
- به دنبال آن، دولت کوشید از کشورهای دیگر نظیر **آمریکا** و **هلند** کارشناس استخدام کند اما به دلیل اعمال نفوذ انگلیس، موفق به این کار نشد.
- به همین سبب، **تولید نفت، تا حدّ رفع نیاز داخلی، کاهش یافت.**
- **کشتی های نفتکش نیز، از بارگیری نفت ایران خودداری کردند.**
- به این ترتیب در مرداد ۱۳۳۰، **آخرین واحد پالایشگاه آبادان تعطیل شد.**

انگلیسیا میری

بکارگران خوزستان آزادی دهید
تا در زندان دریائی رابد بریا برونند

خودداری کشتی های نفت کش از بارگیری نفت ایران

پالایشگاه نفت آبادان تعطیل شد

شکایت انگلستان به شورای امنیت

شکایت دولت انگلستان از ایران به **شورای امنیت سازمان ملل متحد**، دکتر مصدق، برای پاسخ گویی در مورد ملی کردن صنعت نفت و اخراج انگلیسی ها به نیویورک رفت.

دکتر مصدق **اسنادی** از دخالت دولت انگلستان در امور داخلی ایران را به **سازمان ملل متحد** عرضه کرد.

در همین زمان دولت آمریکا **طرح جدیدی درباره کشمکش ایران و انگلیس** ارائه داد.

شورای امنیت نیز، به مسکوت ماندن شکایت انگلیس رأی داد. در نتیجه رأی شورا به **نفع ایران** تمام شد.

شورای امنیت سازمان ملل متحد

شورای امنیت سازمان ملل متحد

سازمان ملل متحد - آمریکا

webkon.wordpress.com

دکتر مصدق - شورای امنیت سازمان ملل

evaluation period has expired. Please buy

مصدق در دادگاه بین المللی لاهه

مصدق در دادگاه بین المللی لاهه

پیامد تحریم نفت ایران از سوی انگلستان

به علت قطع صادرات نفت و تحریم های اقتصادی و فشارهای دولت انگلستان، **درآمد دولت** به سرعت کاهش یافت و کشور دچار مشکلات شدید اقتصادی شد.

در نتیجه دولت ناچار به فروش **اوراق قرضه** شد.

از دولت ایران
تعداد ۱۳۳۰

دولت شاهنشاهی ایران

شماره ۹۲۶۵۲۸

قرضه ملی مدت دو سال با بازپرداخت در دو سال

یکصد ریال

بموجب قانون مصوب هیئت و ششم مرداد یکصد و سیصد و سی و سه ریال قرضه ملی انتشار می یابد
برای مدت دو سال از طرف دولت شاهنشاهی ایران جهت پیشبرد کارهای عمومی و در مدت دو سال
در بازپرداخت و در بازپرداخت هر سال در بازپرداخت هر سال در بازپرداخت هر سال در بازپرداخت هر سال

وزیر امور خارجه

مستند به سند شماره ۹۲۶۵۲۸ مورخه ۱۳۳۰ قمری

قرضه ملی
شماره ۹۲۶۵۲۸
بازپرداخت در دو سال

قرضه ملی
شماره ۹۲۶۵۲۸
بازپرداخت در دو سال

این سند در صورتی که در دسترس باشد معتبر است و در غیر این صورت اعتبار ندارد.

اوراق قرضه اسنادی است که به موجب آن شرکت انتشاردهنده متعهد می شود مبالغ مشخصی را در زمان های خاص به دارنده آن پرداخت کند و در زمان مشخص اصل مبلغ را باز پرداخت کند. دارنده اوراق به عنوان بستانکار حق دریافت اصل و بهره آن را دارد ولی هیچ مالکیتی در شرکت ندارد.

دولت شاهنشاهی ایران

شماره ۷۳۹۲۶۹ ح

قرضه ملی بدست دو سال با جایزه سالانه شش درصد

بانک ملی ایران

عب القاه

یکصد ریال

بهره سالانه شش درصد

بموجب قانون مصوب هیئت و ششم مرداد و یکم اردیبهشت صد و سی و سه و هفتاد و یکم شمسی برکناری امتیاز قرضه ملی و اعطای آن به بانک ملی ایران بدست دو سال از طرف دولت شاهنشاهی ایران تمدید شود. جایزه سال اول از استیصال سال دوم و جایزه سال دوم با تضمین اصل اقسام از اقسام سال اول و با جایزه سال اول و با تضمین اصل اقسام از اقسام سال اول و با تضمین اصل اقسام از اقسام سال اول

مستوفی

مستوفی

قرضه ملی

شماره ۷۳۹۲۶۹ ح

ح

جایزه سال دوم

قرضه ملی

شماره ۷۳۹۲۶۹ ح

جایزه سال اول

کتابخانه ملی ایران - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۱ - تلفن ۸۰۰۰۰۰۰۰

فروش اوراق قرضه توسط دولت مصدق

دیدار گروهی از دانش آموزان به نمایندگی از طرفه کتبه دانش آموزان مدرسه نورسیداد
 فیروزکوهی که در طیبه نورانی طرفه شرکت کرده بودند با دکتر محی‌الدین - دیماه ۱۳۳۰

یکی از افراد ملت

اوراق قرضہ ملی را میبرد

فروش اوراق قرضہ

دانشجویان دانشکده مستران
با خرید اوراق قرضه ملی اسپریا الیستار از انودرمیا ورنه

خسته نباشید

موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرند (آذربایجان شرقی)

تاریخ

کانال تخصصی «تاریخ من» @tarikheman3